

26^e zondag door het jaar - Ben Frie SJ

In onze stad is er een lekenbeweging actief onder de naam Sant' Egidio. Als je met hen te maken krijgt, verandert je waarneming van de stad, vooral van hen die in nood zijn. Wij hebben nauwelijks nog besef van noodlijdenden in de binnenstad. Hier in de omgeving van de Krijtberg kom je ze haast niet meer tegen. Er is een tijd geweest dat ze er wel waren, maar geleidelijk moest de binnenstad 'opgeschoond' worden en moesten de armen wijken voor de nette verschijning van de grachtengordel.

Maar als je meeloopt met medewerkers van Sant' Egidio, dan zie je ze ineens overal. Ze zijn er best nog, de echte noodlijdenden, verwaarloosd, naar om te ontmoeten. Maar Sant' Egidio gaat naar ze toe, praat met hen en sluit zelfs vriendschap met de armen. Ze doen dat vanuit hun kerk, de Mozes en Aaron, waar ze dinsdag en donderdag een gebedsbijeenkomst hebben die meteen gevolgd wordt door een rondgang langs de armen, met soep, met een opbeurend woord of een uitnodiging voor een bezoek aan het daklozenrestaurant.

Meer dan eens wordt het ons voorgehouden: de kloof tussen rijk en arm wordt steeds groter. Dat vraagt van de rijken een verantwoording: hoe kun je ermee leven dat jij het goed hebt, en misschien heel goed, terwijl er in je blikveld telkens mensen zijn die het nog niet half zo goed hebben als jij? Voel je geen compassie meer, geen bewogenheid met de arme? Raakt het je niet, dat er nood is, grote nood over heel de wereld, en dat jij je er niets aan gelegen laat liggen? Ben je dan zo gewetenloos?

Veel grote figuren uit de geschiedenis hebben nooit een geheim gemaakt van deze ongelijkheid. De profeten uit het Oude Testament maakten er gewag van – Amos is niet de enige – en helaas gaat hun mare de hele geschiedenis door: we horen Jezus zeggen dat we de armen altijd bij ons zullen hebben. De ongelijkheid opheffen gaat ook ons niet lukken, maar we kunnen wel naar onze eigen levensstijl kijken en zien hoe die zich verhoudt tot de armen.

We spreken dan over vluchtelingen van onze tijd, economisch of politiek, over de slachtoffers van natuurgeweld die beroofd worden van huis en haard, over mensen die gebukt gaan onder schulden en afhankelijk zijn van hulpverlening door de overheid. U kent ze allemaal van het journaal. Misschien hebt u zelf zorgen over uw pensioen, en misschien bent u zelf in nood.

Een antwoord dat we als gemeenschap van christenen kunnen geven: ons bewust blijven van deze ongelijkheid, en bewuster gebruik maken van wat ons ter beschikking staat. Soberheid is een goede zaak: moet alles voor mij ter beschikking staan op het moment dat het in me opkomt, of kan ik in groter eenvoud leven en mij daardoor meer verbonden weten met hen die niets hebben?

Afzien van het grote comfort – dat is in een welvaartsstaat niet eenvoudig. Het vraagt telkens weer onderscheiden: waar doe ik goed aan, zijn mijn overwegingen zuiver? Deel ik in de zorgen van de wereld, al kan ik ze niet als een klassieke Atlasfiguur op mijn rug nemen? Maar ik sta niet op mezelf, ik maak deel uit van dat grote geheel en ben er mede verantwoordelijk voor. Het is een gewetenszaak, of het moet een gewetenszaak worden. Collectief.

Als de rijke in het verhaal van Lazarus probeert op te komen voor zijn rijke nabestaanden die gewaarschuwd moeten worden voor hun gedrag, houdt Abraham de rijke voor: er is al zoveel gewaarschuwd. Tot de belangrijkste waarschuwers horen Mozes en de profeten, zoals de boer Amos. Maar wat doe je met hebzucht? Die kun je niet zomaar wegjagen. Die is heel hardnekkig.

Ziedaar de onmacht waarmee we ons wenden tot ons laatste redding: God. God is altijd de reddingsboei geweest voor de noodlijdenden, zie de psalmen en zovele oudtestamentische noodkreten. De belangrijkste frase in ons evangelie vandaag is: als ze naar Mozes en de profeten niet luisteren, zullen ze zich ook niet laten overreden als er iemand uit de doden opstaat. En dat is precies wat Jezus deed. Wij moeten ongerust blijven over wat dat betekent.